

Revisionsnämndens utvärderingsberättelse 2021

Revisionsnämnden 19.5.2022

REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2021

Revisionsnämndens uppgifter bestäms i kommunallagen § 121. Enligt denna paragraf skall revisionsnämnden:

- 1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om,
- 2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt,
- 3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning,
- 4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas,
- 5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige,
- 6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Till Malax kommuns revisionsnämnd hör fem ordinarie medlemmar som var och en har en personlig ersättare. Fullmäktige valde på sitt sammanträde den 16.8.2021 en revisionsnämnd för mandatperioden 2021-2024 med följande sammansättning:

Ordinarie ledamot

Emilia Back, ordförande
Peter Urwäder, vice ordförande
Daniel Björkstrand
Malin Forsberg
Lea Martin

Personlig ersättare

Elin Bjurs
Carl-Olof Åbonde
Malin Sandström
Johan Asplund
Ralf Runonen

Revisionsnämndens utvärderingsarbete sker utgående från en fastställd utvärderingsplan som upprättats för hela mandatperioden. De årliga tyngdpunktsområdena för utvärderingen har definierats i planen. Ett separat arbetsprogram görs årligen upp för utvärderingen av det aktuella budgetåret. Revisionsnämnden utvärderar hur de i budgeten fastställda målen för verksamheten och ekonomin har uppnåtts utgående från kommunens bokslut. Under budgetåret utvärderar revisionsnämnden kommunens verksamhet genom att ta del av organens protokoll, diskutera med förtroendevalda, tjänsteinnehavare och övrig personal, vid behov besöka ett urval av kommunens verksamhetsenheter och genom att ta del av olika utredningar.

Revisionsnämnden har hållit sex möten gällande verksamhetsåret 2021, hört ansvariga tjänsteinnehavare och bekantat sig med olika ansvarsområden i enlighet med arbetsprogrammet. Revisionsnämnden har gått igenom bindingsregistret och tillkännagett förändringarna till kommunfullmäktige. Förvaltningssekreterare Magdalena Berg har fungerat som nämndens sekreterare. BDO Audiator Ab har handhaft den lagstadgade revisionen med OFGR, CGR Andreas Holmgård som ansvarig revisor och Hans Becker som biträdande revisor. Yrkesrevisorerna har regelbundet deltagit i revisionsnämndens möten.

Bindningsregister

Enligt kommunallagen § 84 ansvarar revisionsnämnden för kommunens bindningsregister. Redogörelsen för bindningarna ska lämnas till revisionsnämnden som övervakar att skyldigheten iakttas och tillkännager redogörelserna för fullmäktige. Revisionsnämnden kan vid behov uppmana den som är skyldig att lämna en redogörelse att lämna en ny redogörelse eller komplettera sin redogörelse. Under året granskades och godkändes registret. Två förtroendevalda har trots uppmaningar inte lämnat in redogörelse över sina bindningar.

Behandling av utvärderingsberättelsen 2020

Med stöd av kommunallagen § 121 är styrelsen skyldig att ge fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder. Revisionsnämndens utvärderingsberättelse för år 2020 behandlades vid det fullmäktigesammanträde som hölls den 27.5.2021. Fullmäktige gav kommunstyrelsen i uppdrag att delge förvaltningarna de observationer som revisionsnämnden påpekat i utvärderingsberättelsen.

Revisionsnämnden lyfte inte upp något speciellt i berättelsen som skulle ha förutsatt ett utlåtande från kommunstyrelsen men uttryckte sin oro över ekonomin, skuldsättningen samt påpekade att budgetöverskridningar inom vissa områden varit återkommande.

Sammanfattning av år 2021 samt förslag till åtgärder

År 2021 var ett år med många utmaningar. Coronapandemin fortgick hela året och har medfört ett ökat tryck på ekonomin, Specialsjukvården överskred ursprunglig budget med kring 700 000 euro men även inom övriga verksamheter har en kostnadsökning till följd av pandemin skett. Tack vare statens coronastödåtgärder har kostnadsökningarna balanserats till stor del. Året präglades också av förberedelserna inför överföringen av social- och hälsovården från kommunerna till samkommunen för Österbottens välfärdsområde, som övertog anordnaransvaret för social- och hälsovården från 1.1.2022. Skatteutvecklingen har varit positiv och bokslutet är därför starkare än budgeterat.

Fyra resultatområden har haft återkommande överskridningar på driftsbudgeten, dessa är Malax-Korsnäs hälsovårdscentral, åldringsvård och övrig hemservice, gemensamt skolväsende samt kommunens skolväsende.

Av kommunens budget och bokslut framgår inte reparationsskulden för byggnader och trafikleder. Vi anser att skulden behöver dokumenteras och förankras i tekniska nämndens driftsbudgetering så att fullmäktige och beslutsfattarna är medvetna om eventuella reparationsskulder och har möjlighet att styra budgetmedlen till rätt ändamål.

Förverkligandegraden av målsättningarna för verksamheten 2021 är enligt oss god och vi anser att Malax kommun har tydliga och konkreta målsättningar. Devisen i strategin som fullmäktige slog fast hösten 2021, "Det ska hålla i 100 år", behöver förankras i budgeten framöver med fokus på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Vi anser att hållbarheten tydligt behöver beaktas i kommunens upphandlingar.

UTFALLET FÖR EKONOMIN 2021

Budgetens bindande verkan

Budgetens bindningsnivå har slagits fast i budgetboken på s. 4. Driftsbudgetens bindningsnivå är brutto, så att utgifter och inkomster per resultatområde redovisas skilt åt fullmäktige förutom för de resultatområden som endast redovisar sitt nettoresultat. Det kan vara ändamålsenligt med nettoprincipen för uppgifter som i huvudsak finansieras med annat än skattemedel. De resultatområden som följer nettoprincipen är C1607 Samarbetsjänster och projekt, C2801 Personaladministration och C2901 Pixneklinden.

Malax vattens bindande mål till fullmäktige är avkastningskrav på grundkapitalet samt verksamhetsstöd från kommunen.

Investeringsbudgetens bindningsnivå är netto per projekt. Bindningsnivån för Malax vattens investeringar är beviljat anslag netto, i denna summa beräknas också Malax vattens anslutningsavgifter. Kommunstyrelsen ansvarar för att årsbidraget uppnår budgeterad nivå och för att skuldbördan inte ökar mera än budgeterat.

Budgeten har uppgjorts på kontonivå och dispositionsplan fastställs således i samband med att budgeten godkänns i fullmäktige. Förvaltningsorganen kan göra ändringar i dispositionsplanen under året inom de ramar fullmäktige har godkänt. Om det finns behov av att omfördela budgetmedel mellan resultatområden, eller mellan inkomster och utgifter för de resultatområden som är bindande på bruttonivå, ska budgetändringen godkännas av fullmäktige.

Utvärdering av kommunens ekonomi och budgetutfall

Bokslutet uppvisar ett överskott på 102 000 euro jämfört med ett budgeterat underskott på 255 500 euro efter gjorda budgetändringar. Tack vare rekordhöga skatteinkomster och statens coronaunderstöd överträffades den fastställda budgeten med 360 000 euro, trots stora kostnader på grund av pandemin. På driftsbudgeten förekommer avvikelser, både överskridningar och underskridningar. Kommunfullmäktige godkände flera budgetändringar på driftsbudgeten under året. Enligt verksamhetsberättelsen har följande resultatområden överskridit kostnader eller underskridit intäkter med mer än 10 % eller med annars betydande belopp i förhållande till den fastställda budgeten (externa + interna):

- **Äldringvård och övrig hemservice** - överskred kostnader med 4,6 % eller 330 000 euro, bland annat på grund av sjukvikarier, vårdförnödenheter och periodisering av januarilöner 2022 till år 2021.

- **Gemensamt skolväsende** - Överskrider kostnader med 4,6 % eller 200 000 euro, bland annat på grund av den utvidgade läroplikten, merarbete på grund av pandemin och större kursutbud i enlighet med nya läroplan. Överskridningen kompenseras med 70 000 euro i mer intäkter.

- **Kommunens skolväsende** - underskrider intäkter med 16,6 % eller 60 000 euro, på grund av mindre understöd och bidrag. Överskrider samtidigt kostnader med 5,5 % eller 230 000 euro, bland annat på grund av fler undervisningstimmar och biträdestimmar.

- **Malax-Korsnäs hälsovårdscentral** - överskred kostnader med 6,5 % eller 500 000 euro, bland annat på grund av vaccinationer, smittspårning, vårdförnödenheter, köpta läkartjänster och periodisering av januarilöner 2022 till år 2021. Överskridningen kompenseras till ca hälften av statens coronaersättningar.

Överskridningarna dessa fyra resultatområden har varit återkommande.

Verksamhetsbidraget förverkligades till 100,2 % och överskred budget med knappt 100 000 euro efter budgetändringar på -1,3 miljoner euro.

Resultaträkningens förverkligande, sammandrag (externa poster)

(1 000 euro)	BS 2021	BU 2021	BS 2020
Verksamhetsintäkter	10 312	9 319	8 612
Tillv. för eget bruk	43		25
Verksamhetsutgifter	-47 607	-46 482	-42 834
Verksamhetsbidrag	-37 252	-37 163	-34 197

Kommunens skatteinkomster ökade med nästan 1,9 miljoner euro, tack vare den goda tillväxten och sysselsättningsnivån, samt fastighetsskatt från vindkraftverk och den tillfälligt höjda andelen av samfundsskatten. Statsandelarna minskade med knappt 400 000 euro, vilket främst beror på att jämförelseåret innehöll rekordstora statsandelar som kompensation för pandemin.

Under året färdigställdes såväl Söderfjärdsbackens infrastruktur, gymnasiefastigheten i Petalax, renoveringen av Petalax skolas golvkonstruktion och teknikbyggnaden vid hälsovårdscentralen. Investeringskostnaderna uppgick till 4,4 miljoner varav 300 000 euro finansierades med bidrag från donationsfonden och 300 000 euro med bland annat tomtförsäljning och försäljning av en aktielägenhet.

Den interna finansieringen räckte inte till för att täcka nettoinvesteringsutgifterna och därför blev verksamhetens och investeringarnas kassaflöde negativt. Totalt ökade skuldbördan med 1,2 miljoner euro. Skuldbördan uppgick till 29,3 miljoner euro eller drygt 5 300 euro per invånare vid årets utgång och skuldbördan inklusive kommunens hyresansvar uppgick till 29,5 miljoner euro. Kommunens skuldbörda ligger över landets medeltal.

UTVÄRDERING AV MÅLSÄTTNINGEN FÖR VERKSAMHETEN

Centralvalnämnden

Centralvalnämnden ansvarar för de praktiska åtgärderna i anslutning till förrättandet av val sköts av centralvalnämnden, valnämnderna i röstningsområdena, valbestyrelsen samt valförrättarna vid förhandsröstningen. Centralvalnämnden förrättar kommunal-, riksdags-, president- och Europaparlamentsval samt kommunala folkomröstningar. Om och när det blir aktuellt, förrättar centralvalnämnden även landskapsval.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för centralvalnämndens verksamhet och ekonomi har uppnåtts till väsentliga delar. Kommunalvalet 2021 blev utmanande i och med den sena flytten av tidpunkten för valet från april till juni men enligt verksamhetsberättelsen uppnåddes målsättningarna.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen svarar för kommunens förvaltning och ekonomi, beredning och verkställande av fullmäktiges beslut samt tillsyn av beslutens laglighet. Kommunstyrelsen bevakar kommunens intressen och leder kommunens informationsverksamhet. Kommunstyrelsen svarar även för samordningen av kommunens verksamhet, ägarstyrning och sörjer för intern kontroll. Resultatområdet för allmän förvaltning fungerar som sekretariat för kommunfullmäktige, revisionsnämnden, kommunstyrelsen, centralvalnämnden, kommittéer och äldrerådet. Centralköket vid hälsovårdscentralen överfördes till Allmän förvaltning under året vilket innebär att kommunstyrelsen har knappa 14 anställda till.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för kommunstyrelsens verksamhet och ekonomi har uppnåtts till väsentliga delar. Vi bedömer att kommunstyrelsen har lyckats med sin uppgift att bevaka kommunens intressen regionalt och på riksnivå. Kommunstyrelsen för en aktiv bostads- och markpolitik vilket syns i satsningar på infrastruktur och strategiska markanskaffningar samt tomtförsäljning och nygrundade företag. Baserat på utfallet 2021 och kommunens balansräkning per 31.12.2021 så bedömer revisionsnämnden att kommunens ekonomi är i balans.

Befolkningsutvecklingen gick åt rätt håll eftersom invånarantalet per 31.12.2021 steg med 35 personer jämfört med 2020.

Personalchefen informerade revisionsnämnden om personaldirektionens bokslut, noterades att sjukfrånvaron sjönk jämfört med 2020. Personalbokslutet utvärderas mera ingående nedan.

Direktionen för Pixneklinden

Pixneklinden handhar vård för svenskspråkiga personer i behov av anstaltsvård på grund av beroendesjukdom och missbruk. Projektet Mamsellen har beviljats statsunderstöd för verksamhetsåren 2020 – 2021.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för Pixneklindens verksamhet och ekonomi har uppnåtts till väsentliga delar. Varken avtalskommuner eller icke avtalskommuner anlidade vården och tjänsterna enligt den godkända och fastställda budgeten för år 2021 till följd av pandemin. Underskottet har fakturerats avtalsparterna och kliniken är helt självbärande ekonomiskt sett. Kommunens andel av kostnaderna finns bokförda under vård- och omsorgsnämnden.

Vård- och omsorgsnämnden

Ledande läkare Lars Erik Malm, socialdirektör Yvonne Holming och vård- och omsorgsnämndens ordförande Sture Skinnar informerade den 21.10.2021 om nämndens verksamhet, budget och aktuella ärenden.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för verksamheten inom vård- och omsorgsnämnden till väsentliga delar har uppnåtts. På grund av det rådande covidläget under hela år 2021 har sjukfrånvaron bland personalen fortsatt varit hög och därmed bidragit till högre sjukvårkostnader på enheterna inom äldreomsorgen och HVC. I verksamheten har även tidvis brist på läkarresurser föranlett ett behov av att under året komplettera med köptjänster vilket lett till högre kostnader än budgeterat för året. Inom den medicinska rehabiliteringen har servicesedlar tagits i bruk som komplement till betalningsförbindelser. En orsak till de högre kostnaderna inom rehabiliterings område år 2021 är pandemins inverkan på möjligheterna att genomföra beviljade

terapier år 2020 och i bland annat behovet av psykoterapi och psykologtjänster ses en ökning. Vad gäller kostnaderna för vårdmaterial syns särskilt ett ökat behov av material för diabetesvård.

De ekonomiska målsättningarna uppnåddes inte till alla delar, följande två större avvikelser noterades:

- **Aldringssvård och övrig hemservice** - överskred kostnader med 4,6 % eller 330 000 euro, bland annat på grund av sjukvikarier, vårdförnödenheter och periodisering av januarilöner 2022 till år 2021.

- **Malax-Korsnäs hälsovårdscentral** - överskred kostnader med 6,5 % eller 500 000 euro, bland annat på grund av vaccinationer, smittspårning, vårdförnödenheter, köpta läkartjänster och periodisering av januarilöner 2022 till år 2021. Överskridningen kompenseras till ca hälften av statens coronaersättningar.

Bildningsnämnden och finska skolnämnden

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för verksamheten inom bildningsnämnden har uppnåtts till väsentliga delar trots utmaningarna som året medförde. De ekonomiska målsättningarna uppnåddes inte till alla delar. Den största överskridningen orsakas av att skolorna har tilldelats många undervisningstimmar och biträdestimmar baserat på specialbehov hos elever. Vikariekostnader har även gått över budget. Skolskjutskostnaderna har underskridits eftersom skolorna periodvis har haft distansundervisning. Materialkostnaderna är höga eftersom bland annat munskydd och desinfektionsmedel har införskaffats under året p.g.a. pandemiläget.

- **Gemensamt skolväsende** - Överskrider kostnader med 4,6 % eller 200 000 euro, bland annat på grund av den utvidgade läroplikten, merarbete på grund av pandemin och större kursutbud i enlighet med nya läroplan. Överskridningen kompenseras med 70 000 euro i mer intäkter.

- **Kommunens skolväsende** - underskrider intäkter med 16,6 % eller 60 000 euro, på grund av mindre understöd och bidrag. Överskrider samtidigt kostnader med 5,5 % eller 230 000 euro, bland annat på grund av fler undervisningstimmar och biträdestimmar.

Revisionsnämnden anser att bildningssektorn har klarat året bra trots utmaningarna men påpekar att budgeten bör följas.

Medborgarinstitutets direktion

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för MI:s verksamhet och ekonomi har uppnåtts trots covidpandemin och dess inverkan på verksamheten. De förverkligade undervisningstimmar inom allmän folkbildning är dryga 900 undervisningstimmar mindre än normalt pga coronapandemin.

Fritids- och kulturnämnden

Nämnden har till uppgift att stödja och främja idrotts-, fritids- och kulturlivet i kommunen. Avsikten är att tillgodose den enskildes kulturella, sociala och fysiska välfärd och livskvalité. Nämnden sörjer också för ett nyktert och hälsosamt levnadssätt. Till verksamhetsområdet hör även att skapa grundläggande förutsättningar för fritidsverksamhet vad gäller idrott, motion, ungdom och kultur.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för fritids- och kulturnämndens verksamhet och ekonomi har uppnåtts till väsentliga delar trots coronarestriktionerna.

Byggnads och miljönämnden

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för byggnads och miljönämndens verksamhet och ekonomi har uppnåtts till väsentliga delar. Revisionsnämnden bedömer att fullmäktiges beslut att slå ihop de två tidigare separata nämnderna var ändamålsenligt.

Tekniska nämnden

Tekniska direktören John Södergran, fastighetschef Jan Nyvall och tekniska nämndens ordförande Bernt Björkholm informerade den 10.2.2022 om tekniska nämndens verksamhet, aktuella ärenden, bokslut 2021 och budget 2022.

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för verksamheten inom tekniska nämnden har uppnåtts till väsentliga delar. Stigande elpriser och effektiviserad städning på grund av rådande pandemi har orsakat en överskridning av budgeten på fastigheterna.

Enligt en delårsrapport från Maakuntien tilakeskus (2020) ligger reparationsskulden för kommunernas byggnader i hela landet på cirka 9 miljarder euro medan behovet av grundläggande renovering är cirka 17 miljarder euro. Av kommunens budget och bokslut framgår inte reparationsskulden för byggnader och trafikleder. Vi anser att skulden behöver dokumenteras och förankras i tekniska nämndens driftsbudgetering så att fullmäktige och beslutsfattarna är medvetna om eventuella reparationsskulder och har möjlighet att styra budgetmedlen till rätt ändamål.

Affärsverket Malax vatten

Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för verksamheten och ekonomin inom affärsverket Malax vatten har uppnåtts. Vattentjänstverket är ekonomiskt självbärande och gjorde 2021 ett överskott på 22 000 euro. Läckageprocenten på vattenanslutningarna ligger på en rimlig nivå 4. På avloppssidan har inläckage-procenten sjunkit något från 24,3 % år 2020 till 19,15 % 2021.

Riskhantering, intern kontroll och koncernstyrning

Verksamhetsberättelsen innehåller en god redogörelse över riskhanteringen. Vi bedömer att tjänsteinnehavarna och kommunstyrelsen är medvetna om riskfaktorerna och att riskhanteringen i kommunen fungerar och är på en god nivå. Kommundirektören informerade revisionsnämnden om den interna kontrollen under räkenskapsperioden. Baserat på detta samt yrkesrevisorernas rapportering bedömer vi att den interna kontrollen har fungerat ändamålsenligt under räkenskapsperioden.

I koncernbokslutet har 6 dotterbolag och 5 samkommuner sammanställts. Kommunkoncernen gjorde ett underskott på 300 000 år 2021, vilket beror främst på sjukvårdsdistriktets negativa resultat. Bland övriga samkommuner och dotterbolag i koncernen finns såväl positiva som negativa resultat, dock inga stora under eller överskott. Fastighets Ab Dankas redovisade en förlust på 40 000 euro på grund av stora reparationer.

I sin verksamhetsberättelse konstaterar kommunstyrelsen att de bindande målsättningarna och nyckeltalen för koncernen har delvis uppnåtts:

- målet för antalet uthyrda lokaler uppnåddes inte riktigt, målet var > 94 % medan den verkliga uthyrningsprocenten (verkliga hyresinkomster/teoretiska hyresinkomster) blev 90 %,
- Tre av fem fastighets- och bostadsbolag hade positiva bokslutsresultat,
- fjärrvärmebolagets redovisade ett positivt resultat

Personalen

Personalen är kommunens största egna tillgång och resurs. Tillgången på kunnig och kompetent personal samt personalens välmående är samtidigt betydande riskfaktorer.

En skild personalrapport har uppgjorts som bilaga till bokslutet, vilken personalchefen presenterade åt revisionsnämnden. Kommunen hade 677 personer anställda per 31.12.2021. Malax kommun har en förhållandevis stor personalstyrka i förhållande till invånarantalet. Detta beror främst på att hälsovårdens verksamhetsområde omfattar både Malax och Korsnäs kommuner, likaså är högstadiet, gymnasiet och medborgarinstitutet gemensamt. Antalet utförda årsverken under året var 522 st.

Enligt personalrapporten sjönk sjukfrånvaron under 2021. Gällande antalet arbetsolycksfall ser trenden bättre ut och antalet arbetsolycksfall har fortsatt sjunka i kommunen. En jämförelse på riksnivå kan göras med de kommuner och städer som sedan år 1997 ingått i det s.k. Kunta10-projektet, i vilket man noggrant följer med utvecklingen av sjukfrånvaron och utreder möjligheterna minska den. Projektet innefattar ca 20 % av kommunsektorns personal. Inom detta stora kartläggningsprojekt låg den genomsnittliga frånvaron 2020 på 16,7 dagar/person. Som helhet verkar inte coronapandemin ha haft någon större inverkan på frånvaron i och med att annan sjukfrånvaro minskat.

I kommunens personalstrategi samt åtgärdsprogram föreskrivs att medarbetarsamtal hålls årligen. Under 2021 har 203 medarbetarsamtal hållits vilket är en ökning jämfört med år 2020. Utfallet är dock långt ifrån målsättningen i personalstrategin varvid vi anser att rutinerna och uppföljningen av medarbetarsamtalen behöver förbättras.

Revisionsnämndens utlåtande

Bokslutet ger en korrekt bild av hur kommunens verksamhet har utvecklats under året och hur de uppställda målen har nåtts. Revisionsnämnden bedömer att målsättningarna för kommunens och kommunkoncernens verksamhet till väsentliga delar har uppnåtts. De ekonomiska målsättningarna har inte till alla delar uppnåtts pga. överskridningarna på driftsbudgeten.

Malax den 19 maj 2022

Emilia Back
ordförande

Peter Urwäder
vice ordförande

Daniel Björkstrand
medlem

Malin Forsberg
medlem

Lea Martin
medlem